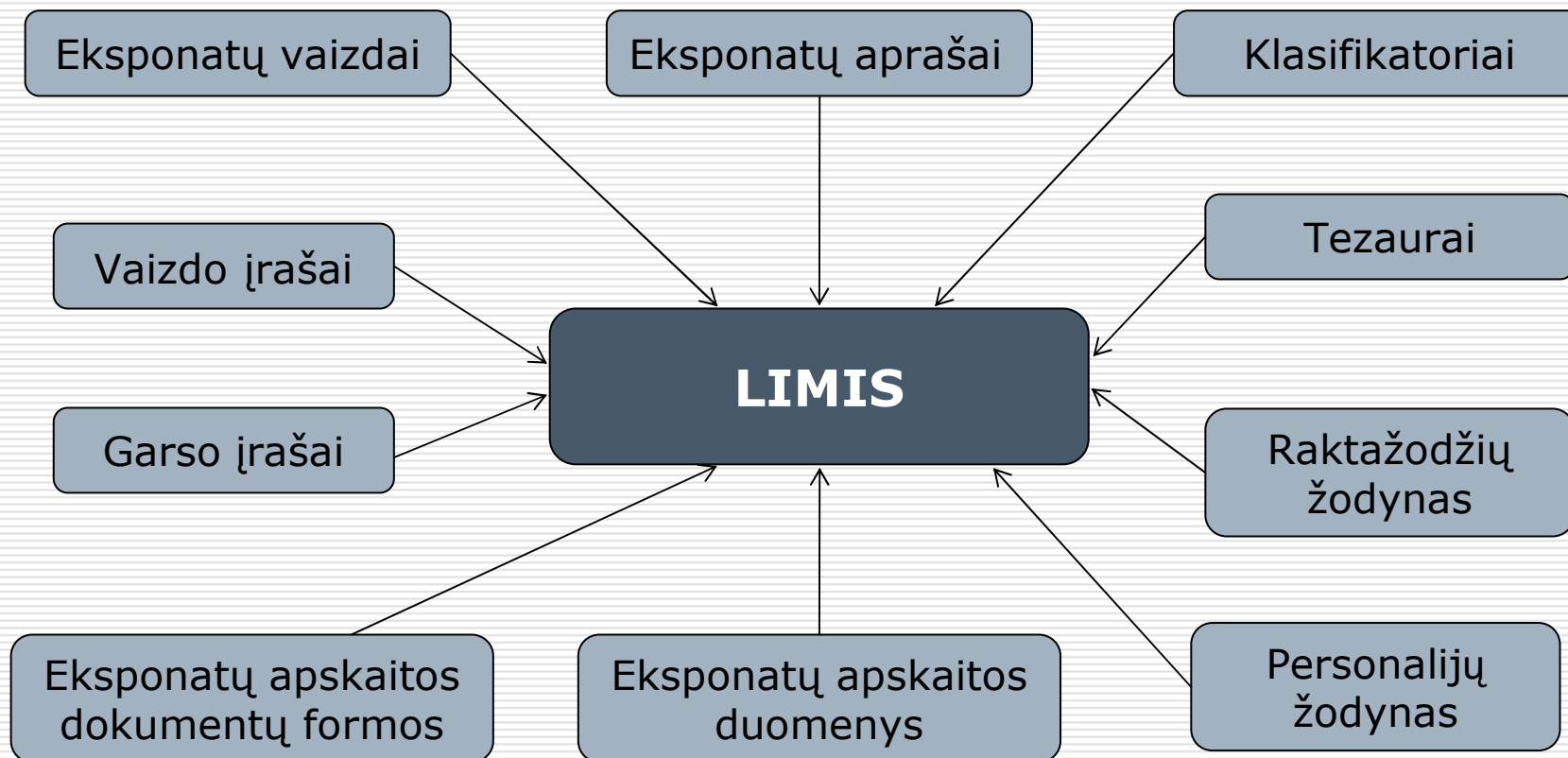

LIMIS klasifikatoriai ir tezaurai

Dalia Sirgedaitė,
Lietuvos muziejų informacijos, skaitmeninimo ir
LIMIS centras

2010 m. spalio 20 d.
Panevėžio kraštotyros muziejus

LIMIS duomenys

Kas yra klasifikavimas?

Įvairiarūšių objektų skirstymas grupėmis pagal bendrus požymius.

Daiktai:

meno kūriniai,
buities įrankiai,
darbo įrankiai,
ginklai,
drabužiai
ir kt.

Gamtos objektai:

augalai,
gyvūnai
ir kt.

Mokslo sritys:

gamtos mokslai,
technikos mokslai,
humanitariniai
mokslai
ir kt.

Klasifikavimo įrankiai (priemonės)

Skirtingus objektus pagal apibendrinančius požymius į temines grupes gali skirstyti:

- Klasifikatorius;
- Tezaurus.

Klasifikavimo reikšmė

- Padedą užtikrinti vienodų terminų naudojimą.
- Palengvina informacijos apie ieškomus duomenis paiešką.

Klasifikatorius: sandara, struktūra

apranga (aprangos dalių visuma)

aksesuaras (aksesuarų grupė)

akiniai (terminas)

galvos apdanga (aksesuarų grupės pogrupis)

beretė (terminas)

skrybėlė (terminas)

bolero (terminas)

cilindras (terminas)

drabužis (drabužių grupė)

moteriškas drabužis (drabužių grupės pogrupis)

apatinis drabužis (drabužių grupės pogrupio dalis)

naktinis drabužis

viršutinis drabužis

liemenė

prijuostė

Tezaurus: apibrėžimas, vaidmuo

Tezaurus – bendrasis arba kurios nors srities žodynas (dailės, krikščioniškosios ikonografijos, karybos, etnografijos), nurodantis prasminius žodžių ryšius.

Tezauro vaidmuo:
skirtingus objektus pagal apibendrinančius požymius skirstyti į temines grupes.

Tezaurus: sandara

Tezaurus

- *Terminai:
pagrindiniai, šalutiniai.
- *Terminų apibrėžtys
(vartojimo pastaba)
- *Ryšiai tarp terminų:
hierarchiniai ryšiai,
ekvivalentiniai ryšiai,
asociatyviniai ryšiai.
- *Terminų atitikmenys kitomis
kalbomis (nebūtinai)

Tradicinis žodynas

- *Terminai
- *Terminų apibrėžtys
- *Terminų atitikmenys
kitomis kalbomis (nebūtinai)

Tezauro sandara: terminai

Pagrindiniai terminai –
konkrečioms sąvokoms žymėti atrinkti terminai.

Prijuostė

Mažoji skulptūra

Rankinukas

Šalutiniai terminai –
žodžiai, kurių reikšmė sutampa su pagrindinio
termino reikšme (sinonimas, tarminis žodis).

Kvartukas
Prijuostis
Prikyštis
Žiurastas

Smulkioji skulptūra
Mažoji plastika

Ridikiulis

Tezauro sandara: termino apibrėžtis

Termino apibrėžtis arba termino vartojimo pastaba: termino reikšmė arba trumpas ir glaustas paaiškinimas, kaip terminas naudojamas.

Liemenė

berankovis, liemenį dengiantis siūtinis arba megztinis viršutinis drabužis.

Sovietų Sąjunga

Egzistavo 1922–1991 m., panaikinta 1991 m.

Termino apibrėžimo (vartojimo pastabos) šaltinis.

Tezauro sandara: hierarchiniai ryšiai

transporto priemonė

oro transporto priemonė

orlaivis

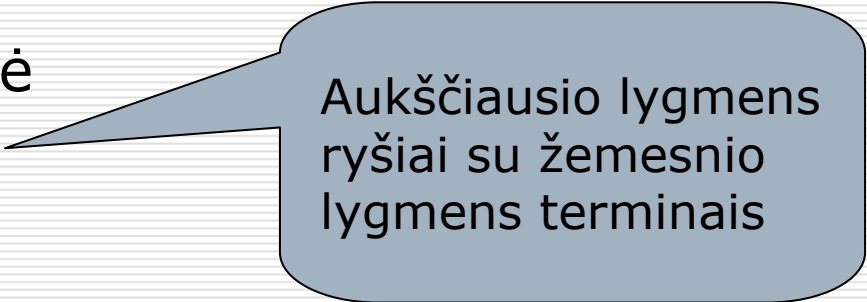
dirigablis

lėktuvas

malūnsparnis

sausumos transporto priemonė

vandens transporto priemonė

Aukščiausio lygmens
ryšiai su žemesnio
lygmens terminais

Tezauro sandara: ekvivalentiniai ryšiai

apatinis sijonas = pasijonis

autas = autkojis = autakojis = atskaris

kiškis = zuikis

Malūnsparnis = sraigtasparnis

Prijuostė = prijuostis = kvartukas = žiurastas

Mažoji skulptūra = smulkioji skulptūra

Lietuvos dailės muziejus = LDM

Pagrindinių terminų
ryšiai su šalutiniais
terminais
(sinonimais)

Tezauro sandara: asociatyviniai ryšiai

laivas – valtis

Ryšiai tarp tos pačios kategorijos terminų

Ryšiai tarp skirtingų kategorijų terminų

grožis – estetika

(reiškinys, objektas – mokslo sritis)

audimas – audinys

(procesas – rezultatas);

ligonis – ligoninė

(objektas – vieta)

ornitologija – paukštis

(disciplina – objektas)

Tezaurus: vienakalbis, daugiakalbis

Vienakalbis tezaurus:

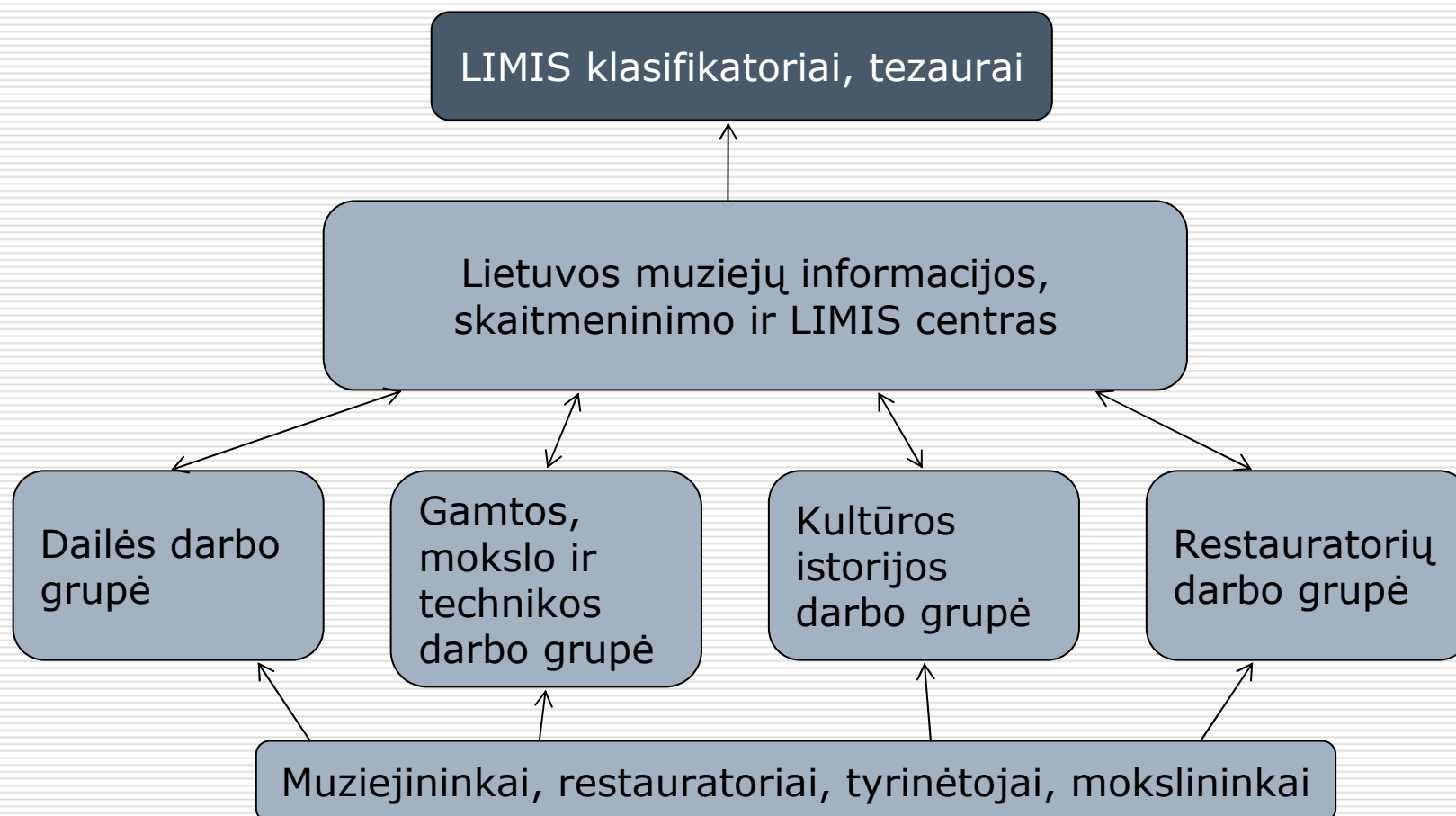
iš vienos kalbos atrinkti
terminai

Daugiakalbis tezaurus:

Pagrindinių terminų
atitikmenys kitomis
kalbomis (anglų, lotynų,
vokiečių, prancūzų, rusų k.)

Galimybė atlikti
paiešką keliomis
kalbomis

LIMIS klasifikatorių ir tezaurų rengėjai

LIMIS klasifikatoriai ir tezaurai

Bendramuziejiniai (kai kurie):

Muziejų klasifikatorius

Ekspонатų tipų klasifikatorius

Ekspонатų saugojimo vietų klasifikatorius

Ekspонатų būklės klasifikatorius

Medžiagų klasifikatorius

Teminiai (kai kurie):

Ginklų klasifikatorius

Meno ekspонатų klasifikatorius

Numizmatikos klasifikatorius

Zoologijos ekspонатų klasifikatorius

LIMIS klasifikatorių, tezaurų kūrimo pagrindas. 1

Skaitmeninio turinio reikšmės standartai:

- LST ISO 2788:2010 Dokumentavimas. Vienakalbių sisteminių žodynų rengimo ir tvarkymo gairės (tapatus ISO 2788:1986);
- LST ISO 5964:2010 Dokumentavimas. Daugiakalbių sisteminių žodynų rengimo ir tvarkymo gairės (tapatus ISO 5964:1985).

Lietuvos Respublikos kultūros ministro įsakymas *Dėl skaitmeninio turinio kūrimo, saugojimo ir prieigos standartų ir norminių dokumentų sąrašų patvirtinimo* (2010 m. sausio 7 d.)

LIMIS klasifikatorių, tezaurų kūrimo pagrindas. 2

Skaitmeninio turinio reikšmės norminiai dokumentai:

- ❑ Jungtinis menininkų vardų sąrašas (ULAN)
http://www.getty.edu/research/conducting_research/vocabularies/ulan
- ❑ Meno ir architektūros tezauras (AAT)
http://www.getty.edu/research/conducting_research/vocabularies/aat/
- ❑ Geografinių pavadinimų tezauras (TGN)
http://www.getty.edu/research/conducting_research/vocabularies/tgn/
- ❑ Meno ir ikonografijos klasifikavimo sistema Iconclass
<http://www.iconclass.nl/>
- ❑ Lietuvos Respublikos terminų bankas
<http://terminai.vlkk.lt/>

Lietuvos Respublikos kultūros ministro įsakymas *Dėl skaitmeninio turinio kūrimo, saugojimo ir prieigos standartų ir norminių dokumentų sąrašų patvirtinimo* (2010 m. sausio 7 d.)

Ačiū už dėmesį.

Dalia Sirgedaitė
Dalia@limis.lt, info@limis.lt
(8 ~ 5) 262 1883, 261 9670